

Міністерство освіти і науки України
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра германської і фіно-угорської філології

Курсова робота

на тему: Способи відтворення фразеологічних зворотів з англійської мови
на українську в суспільно-політичних текстах (на матеріалі англійських ЗМІ)

Студентки групи МЛа 06-21
факультету германської філології і перекладу
денної форми навчання
спеціальності 035 Філологія, Спеціальності Германські
мови та літератури (переклад включно), перша - англійська
Матвєєвої Юлії Сергіївни

Науковий керівник:
кандидат філологічних наук, доцент кафедри
Голіяд Наталія Іванівна

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

Київ 2024

Ministry of Education and Science of Ukraine
Kyiv National Linguistic University
Department of Germanic and Finno-Ugric Philology

Term Paper

on the topic: Ways of reproducing phraseological turns from English to Ukrainian
in social and political texts (based on the material of English-language mass media)

Matvieieva Yuliia
Group M1a 06-21
Germanic Philology Faculty

Research Adviser
Assoc. (Linguistics)
Holiad Nataliia

Kyiv 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	1
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ЗВОРОТІВ ТА СПОСОБІВ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ	3
1.1. Теоретичні основи фразеології та способів перекладу фразеологізмів	3
1.2. Характеристика суспільно-політичних текстів і особливості їх перекладу б	
1.2.1. Визначення та типи суспільно-політичних текстів	7
1.2.2. Специфіка перекладу суспільно-політичних текстів	9
1.3. Аналіз фразеологічних зворотів в англійськомовних суспільно-політичних текстах	11
1.4. Способи перекладу фразеологізмів з англійської на українську мову.....	12
Висновки до Розділу 1	14
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СПОСОБІВ ВІДТВОРЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ЗВОРОТІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ В СУСПІЛЬНО- ПОЛІТИЧНИХ ТЕКСТАХ	15
2.1. Методологія дослідження відтворення фразеологізмів з англійської на українську	15
2.2. Результати дослідження способів перекладу фразеологічних зворотів.	16
2.2.1. Фразеологічний переклад.....	17
2.2.2. Нефразеологічний переклад.....	18
2.3. Порівняльний аналіз частотності застосування різних способів перекладу	20
Висновки до Розділу 2	22
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	23
RÉSUMÉ.....	24
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	25

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	26
---------------------------------------	----

ВСТУП

Англійська мова, як одна з найпопулярніших мов у світі, створює вагомий вплив на багато аспектів сучасного життя, включаючи суспільно-політичну сферу. Вона стає не лише інструментом спілкування, а й засобом формування ідеологій, вираження поглядів та впливу на громадську думку. Одним із важливих елементів мови є фразеологічні звороти, які відображають культурні особливості, традиції та уявлення суспільства.

Актуальність теми зумовлена процесом глобалізації, що провокує постійний потік інформації між країнами, соціумом та культурами. У зв'язку з цим, виникає необхідність адаптації іноземних фразеологізмів у суспільно-політичних текстах для кращого сприйняття аудиторією. Особливо це стосується англійських ЗМІ, які мають великий вплив на формування громадської думки та ідеологій.

Метою даної курсової роботи є дослідження способів відтворення англійських фразеологічних зворотів українською мовою в суспільно-політичних текстах англійських ЗМІ.

Відповідно до поставленої мети у роботі вирішено наступні завдання:

1. Аналіз літературних джерел щодо сутності фразеологічних зворотів.
2. Вивчення методів перекладу фразеологізмів з англійської мови на українську.
3. Аналіз матеріалу англійських ЗМІ для виявлення типових стратегій перекладу фразеологічних зворотів.
4. Визначення впливу перекладених фразеологізмів на сприйняття суспільно-політичних текстів.

Об'єктом дослідження є фразеологічні звороти англійської мови, а предметом – способи їх відтворення українською мовою в суспільно-політичних текстах англійських ЗМІ.

Матеріалом дослідження є статті з газет "The Times", "The Daily Telegraph" та трансляції телерадіомовної корпорації BBC News.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ЗВОРОТІВ ТА СПОСОБІВ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ

1.1. Теоретичні основи фразеології та способів перекладу фразеологізмів

Фразеологія - це система мовних виразів, яка має властивості системи і передбачає існування сукупності однорідних одиниць. Різноманітні одиниці з неоднаковим функціональним призначенням не можуть систематизуватися і взаємодіяти між собою відповідно до певних закономірних зв'язків.

Фразеологізми мають статус мовного знака, вони виникають із номінативних одиниць, тобто з слів, що мають однакове структурне та граматичне значення.

З точки зору граматичної структури, фразеологізми демонструють чітке відокремлення. Серед них існують вирази, що еквівалентні словосполученням, а також конструкції, що еквівалентні реченням. Існує деяка різноманітність серед фразеологізмів за їх лексично-граматичними характеристиками. Це проявляється у взаємозв'язках між фразеологізмами та окремими словами в мові.

Лексико-граматичні характеристики фразеологізмів зазвичай обмежуються декількома розрядами, які чітко виокремлюються у більшості мов. Ці розряди часто подібні у різних мовах [2, с.42-50]. З урахуванням граматичних категорій, що характерні для фразеологізмів, можна виділити субстантивні, дієслівні, ад'єктивні і адвербіальні фразеологізми, реченні вони можуть виконувати різні синтаксичні функції, такі як підмет, присудок, означення та обставина:

- а. Субстантивні фразеологізми: характерною особливістю субстантивних фразеологізмів є їх категоріальні ознаки. Вони мають граматичні

категорії роду, числа, відмінка і об'єднані загальним значенням предметності чи особи. Наприклад: укр. бог і цар, злий геній, плоть і кров.

- b. Адвербіальні фразеологізми: адвербіальні фразеологізми загалом виражають означення ознаки. З точки семантичних особливостей вони мають два класи: якісні і обставинні. Наприклад: укр. дешево і сердито.
- c. Дієслівні фразеологізми: фразеологізми, що містять дієслова, характеризуються граматичними категоріями часу, виду, особи, числа, способу і стану. Вони передають загальне значення дії. Наприклад: укр. ходити на задніх лапках, сидіти на шиї.
- d. Фразеологізми з граматичною структурою речення: до фразеологізмів, які мають граматичну структуру речення, найчастіше відносяться комунікативні фразеологізми або стійкі вирази. Ця категорія включає в себе прислів'я, приказки, афоризми, крилаті вислови, вигуківі фрази, певні модальні фразеологізми.
- e. А'єктивні фразеологізми: властивістю ад'єктивних фразеологізмів є вираження якісної характеристики предмету, їм властива категорія роду та числа. Наприклад: укр. ні живий, ні мертвий.

Фразеологізми, цитати, крилаті вислови часто використовуються в різних стилях та жанрах з різною метою. Наприклад, у політичних статтях такі вирази можуть використовуватися для створення пафосу або, навпаки, іронії. Однак перекладач повинен усвідомити цю особливість тексту і знайти найточніший відповідник у мові перекладу. Перекладознавці часто вважають, що різні типи фразеологізмів (наприклад, фразеологічні зрощення, фразеологічні єдності, фразеологічне поєднання і фразеологічні вислови) потребують специфічного підходу до перекладу. Наприклад, Я. Рецкер підкреслює, що переклад фразеологічної єдності має бути образним, тоді як переклад фразеологічного зрощення частіше здійснюється за допомогою цілісного перетворення.

Оскільки для досягнення максимальної адекватності під час перекладу фразеологізмів перекладач повинен вміти скористатися різними стилями перекладу, можна виокремити такі види фразеологізмів та способи їх перекладу: лексичні, предикативні та компаративні.

Лексичні фразеологізми – це фразеологічні словосполучення, які семантично співвідносяться зі словами, аналогічні їм.

Предикативні фразеологізми – це, зазвичай, закінчені речення, які закріпилися в мові як стійкі вирази.

Компаративні фразеологізми – фразеологізми, які закріпилися в мові як стійкі порівняння.

Таким чином, перекладач повинен бути ознайомлений зі значенням фразеологічних одиниць та їх стилістичним маркуванням або знайти цю інформацію у словниках. Згідно з дослідженнями В. Виноградова, у мові перекладу можуть бути чотири можливості передати зміст цих одиниць:

- a. Повний еквівалент: у мові перекладу існує фразеологізм, ідентичний оригіналу, з таким самим значенням, стилістичним маркуванням і внутрішньою формою. Такі фразеологізми обох мов можна вважати повними еквівалентами. Вони мають високий рівень відповідності лексико-граматичного складу, значення, образності і експресивно-стилістичного забарвлення. Проте слід зауважити, що повна еквівалентність є відносною і не є абсолютною, оскільки такі еквіваленти можуть мати національні особливості і відмінності у використанні в стильових або стилістичних виразах.
- b. Неповний еквівалент: у мові перекладу існує фразеологічна одиниця з аналогічним значенням або з близьким до оригіналу, схожим стилістичним маркуванням і внутрішньою формою. Такі одиниці можна назвати неповними еквівалентами.

- c. Частковий еквівалент: у мові перекладу існує стилістично еквівалентне фразеологічне словосполучення з подібним або близьким значенням, але з іншою внутрішньою формою. Такі пари фразеологізмів є частковими еквівалентами.
- d. Фразеологічне словосполучення: у мові перекладу використовуються окремі слова, які мають свої значення і стилістичне забарвлення, а також вираження, яке зазвичай є фразеологічним і відображається одним словом з відповідним стилістичним маркуванням.

Отже, якщо внутрішня форма фразеологізму не містить гри слів і не має жодного натяку на образ, що лежить в його основі, і не спричиняє двозначного сприйняття, то перекладач може не зберігати цей внутрішній образ. В такому випадку важливо передати, як було відзначено вище, сутність, емоційний відтінок, стильовість і функціональну інформацію, характерну для фразеологізму в оригіналі. В перекладі такій фразеологічній одиниці може відповідати фразеологізм або окреме слово, яке має рівновартий обсяг інформації [19, с.43].

Переклад "псевдоприслів'ям" означає, що в перекладі взагалі немає аналогів, як повних, так і часткових, і перекладачу доводиться користуватися вже існуючими в мові перекладу виразами [9, с.82]. У цьому випадку перекладач "вигадує" прислів'я, зберігаючи образне значення оригінального прислів'я, зберігаючи його сенс.

1.2. Характеристика суспільно-політичних текстів і особливості їх перекладу

Суспільно-політичні тексти відображають різноманітні аспекти суспільного життя та політичної діяльності. Вони можуть бути різнорівневими за складністю і спрямовані на різні аудиторії. Ось кілька характеристик таких

текстів: інформаційність, аргументація, структурованість, стриманість, прихована приналежність, критичність.

1.2.1. Визначення та типи суспільно-політичних текстів

У наш час, коли медіа набувають все більшого значення, лінгвістичне вивчення текстів стало одним з найбільш перспективних напрямків розвитку гуманітарного знання. Сучасна теорія дискурсу, замість аналізу масових медійних засобів як політичного, соціального та культурного явища, пропонує загальну картину дискурсу, в якій ЗМІ та медіа розглядаються лише як один із компонентів контексту.

Суспільно – політичний текст є особливим видом аргументованого тексту, що зорієнтований на переконання чи інформування суспільства, де кожний елемент є обов'язковим і несе певне семантичне або стилістичне навантаження, а також:

- суспільно – політичні тексти найповніше реалізують одну з основних функцій масової комунікації – інформативну, а також одну з основних функцій мови – повідомлення;
- суспільно – політичні тексти характеризуються стійкою макро- і мікроструктурою, а також високим ступенем повторюваності і багаторазової відтворюваності;
- характерними особливостями новостійних текстів на рівні мови є стійкі лінгвостилістичні ознаки.

Суспільно-політичні тексти є важливою складовою сфери громадської комунікації та інформаційної діяльності. Вони мають ряд характеристик, які визначають їхню природу та функціональне призначення: тематика та зміст; мета та цільова аудиторія; мовний стиль; об'єм та структура ; публікаційний формат.

Суспільно-політичні тексти можуть приймати різні форми і жанри, відображаючи різні аспекти політичного та суспільного життя. Ось деякі типи суспільно-політичних текстів:

a) **Новини і статті:** Це текстові матеріали, що інформують про поточні події, політичні рішення, соціальні зміни та інші важливі події. Новини можуть бути як об'єктивними звітами, так і аналітичними матеріалами, які розглядають події з різних точок зору.

b) **Аналітичні статті і коментарі:** Ці тексти розглядають суспільно-політичні питання з різних точок зору та аналізують їхні наслідки, причини та можливі шляхи вирішення.

c) **Промови і заяви:** Це усне або письмове виступи політиків, громадських діячів або представників інших організацій, які висловлюють свої погляди, ідеї, плани або реакції на події.

d) **Законодавчі акти та документи:** Це офіційні документи, які встановлюють правові норми, стандарти та процедури, що стосуються суспільних та політичних питань, таких як конституції, закони, рішення парламенту тощо.

e) **Дипломатичні ноти і угоди:** Це текстові матеріали, які використовуються для комунікації між державами, міжнародними організаціями та іншими суб'єктами міжнародних відносин, включаючи договори, угоди, протоколи тощо.

f) **Публічні заяви та звернення:** Це текстові матеріали, які використовуються для вираження позиції або реакції на події від імені громадських організацій, активістів, або інших суспільних груп.

Ці типи суспільно-політичних текстів відображають різні аспекти суспільного та політичного життя і використовуються для комунікації, інформування, аналізу та формування громадської думки.

1.2.2. Специфіка перекладу суспільно-політичних текстів

Переклад суспільно-політичних текстів має свої власні особливості, оскільки ці тексти відображають складні політичні, соціальні та культурні реалії. Ось деякі з них:

Точність інформації: у суспільно-політичних текстах важливо точно передати факти, події та політичні думки. Перекладач повинен бути обережним і уважним, щоб уникнути спотворень або неправильного розуміння контексту.

Використання термінології: ці тексти часто містять специфічну політичну термінологію, яка може бути складною для перекладу. Перекладач повинен мати глибокі знання відповідної тематики та розуміти політичні терміни та поняття[15, с.65] .

Культурні відмінності: політичні контексти та культурні конотації можуть відрізнятися в різних країнах. Перекладач повинен бути чутливим до цих відмінностей і здатним адаптувати текст так, щоб він був зрозумілий та відповідав цільовій аудиторії в іншій культурній та політичній обстановці.

Структура та стиль: суспільно-політичні тексти можуть мати власні конвенції щодо структури та стилю, які можуть варіюватися залежно від типу тексту (новини, аналітика, законодавчі документи тощо). Перекладач повинен враховувати ці особливості при перекладі, зберігаючи структуру та стиль, адаптовуючи їх до мовної традиції цільової аудиторії.

Політична чутливість: переклад суспільно-політичних текстів може вимагати високого рівня політичної чутливості. Перекладач повинен уникати вживання висловлювань, які можуть бути сприйняті як пропагандистські або спричинити конфлікт між різними політичними групами.

Специфіка жанру: у суспільно-політичних текстах можуть зустрічатися різні жанри, такі як аналітичні статті, звіти, заяви, промови, законодавчі акти тощо. Кожен з цих жанрів має свої характеристики, які потрібно враховувати при перекладі [14, с.254].

Дипломатичність: у текстах, що стосуються міжнародних відносин або дипломатичних виступів, важливо дотримуватися дипломатичності та обережності при перекладі, щоб уникнути можливих конфліктів або непорозумінь.

Терміни і скорочення: суспільно-політичні тексти часто містять багато термінів і скорочень, які можуть бути унікальними для конкретної галузі або політичного контексту. Перекладач повинен розуміти ці терміни і вміти їх адекватно передати.

Адаптація до цільової аудиторії: перекладач повинен враховувати особливості цільової аудиторії та адаптувати переклад таким чином, щоб текст був зрозумілий та актуальний для отримувачів.

Політична ідентичність і відтінки: у суспільно-політичних текстах можуть бути присутні різні політичні погляди та думки. Перекладач повинен уникати відображення власних політичних переконань у тексті і забезпечити об'єктивність перекладу. [1, с.34]

Усі ці аспекти важливі для успішного перекладу суспільно-політичних текстів, що допомагає забезпечити точність, адекватність та зрозумілість перекладу для цільової аудиторії.

1.3 Аналіз фразеологічних зворотів в англomовних суспільно-політичних текстах

Аналіз фразеологічних зворотів у суспільно-політичних текстах англійською мовою може розкрити важливі аспекти культурного та мовного контексту. Ось деякі з них:

Вживання фразеологізмів для емоційного впливу: фразеологізми можуть бути використані в суспільно-політичних текстах для створення емоційного впливу на читача, підсилення думок або аргументів. Наприклад, "the brink of disaster" (на межі катастрофи), "a turning point" (поворотний момент), "a ray of hope" (промінь надії).

Історичні відтінки: деякі фразеологізми можуть мати історичне походження та асоціації, які мають важливе значення для розуміння тексту. Наприклад, "a shot heard round the world" (вистріл, що пролунав у всьому світі) асоціюється з подіями відомими в історії, такими як початок американської революції.

Риторичні засоби: деякі фразеологічні звороти використовуються для створення риторичного ефекту або впливу на аудиторію. Наприклад, "the war on terror" (війна з тероризмом) використовується для акцентування уваги на проблемі тероризму та мобілізації громадськості.

Політичні метафори та аналогії: фразеологічні звороти часто використовуються для створення аналогій та порівнянь у політичному контексті. Наприклад, "to drain the swamp" (висушувати болото) може використовуватися для опису політичної реформи або очищення влади від корупції.

Експресивне вживання: деякі фразеологічні звороти можуть вживатися з експресивною метою, щоб підкреслити емоційність або стиль мовлення. Наприклад, "to play hardball" (грати важко) може використовуватися для опису рішучих дій у політичному процесі.

Стереотипи та конвенції: деякі фразеологізми можуть стати стереотипами або конвенціями в політичному мовленні, використовуючись для опису типових ситуацій або позицій. Наприклад, "the voice of the people" (голос народу) використовується для акцентування підтримки або легітимності політичних рішень.

1.4. Способи перекладу фразеологізмів з англійської на українську мову

Фразеологічні вирази англійської мови відрізняються від українських не лише за своєю образністю, а й через національне забарвлення та асоціативні зв'язки, які вони несуть у собі [3, с.44].

Отож виділяють такі основні способи фразеологічного перекладу:

а) Фразеологічний еквівалент:

Такі фразеологічні вирази абсолютно ідентичні в обох мовах: вони мають однакове значення, стилістичні відтінки та форму. Часто ці фразеологічні вирази є міжнародними, оскільки походять зі спільного джерела, такого як міфи, біблія та інше. Наприклад: "The apple of discord" – "Яблуко розбрату".

б) Фразеологічні аналоги:

Такі еквіваленти мають схоже значення, але різняться уявною формою. Вони можуть відрізнятися від початкового виразу деякими компонентами, зазвичай синонімічними, незначними відхиленнями в синтаксичній або морфологічній структурі, або комплекснішою природою. [4, с.76]

Однак їх відносність визначається контекстом. У англійській та українській мовах кількість фразеологізмів, які схожі за значенням та стилістичним забарвленням, порівняно невелика. Тому при перекладі потрібно знаходити відповідні українські еквіваленти, які хоча не є буквальними за

значенням, проте аналогічні за змістом. Наприклад: "To vanish into the air" – "Провалитися крізь землю".

с) Калькування:

Цей метод використовується для фразеологізмів, які мають аналогічні вирази в цільовій мові. Є найкращим для використання, коли можливо передати значення вихідної фрази шляхом її перекладу від слова до слова, щоб читач зрозумів фразеологічне значення цілого виразу, а не лише його складових частин, на додачу, в результаті ми отримаємо вираз, який відповідає лексичним нормам української мови та легко сприймається читачем [11, с.47-48].

Наприклад, "to cost an arm and a leg" може бути перекладено як "коштувати капітал", "do the business" – "Робити діло", дотримуючись структури оригінального вислову.

d) Описовий переклад:

Такий спосіб перекладу передає значення фразеологічної одиниці мови оригіналу за допомогою вільного сполучення слів мови перекладу. Наприклад: "To cross the floor of the House." – "Перейти з однієї політичної партії до іншої."

e) Переклад за допомогою перефразування чи контекстуальної заміни:

Цей метод вважається більш адекватним способом, ніж дослівний переклад. Цей спосіб відповідає тому, що французькі вчені, називають «транспозицією». У випадку фразеологічної одиниці вона замінюється рядком слів, що не мають ідіоматичного характеру, проте виражають загальне значення, передане вихідною одиницею [18, с.22]. Наприклад, "Let well alone." – "Не буди лихо, поки воно спить."

Отже, вибір конкретного перекладу залежить від особливостей фразеологічних одиниць, які перекладач повинен виявити, зрозуміти та передати їхній настрій, яскравість та значення.

Висновки до Розділу 1

Отже, отримані результати аналізу теорії свідчать насамперед про те, що фразеологічні звороти – це досить складне явище, важливими аспектами цієї науки є стійкість фразеологічних одиниць, системність фразеології і семантична структура фразеологічних одиниць, їх походження та основні функції.

Особливо складною галуззю фразеології є переклад фразеологічних одиниць. Ефективний переклад фразеологічних зворотів вимагає не лише знань методів перекладу, мовної граматики, але й глибокого розуміння соціокультурного контексту, культурних різноманіть та вираження емоційного забарвлення. Адже фразеологізми також відображають культурні та історичні особливості мови.

Крім того, виявлено, що визначення та типи суспільно-політичних текстів важливі для розуміння та аналізу сучасного суспільства та його політичного життя. Важливо розуміти контекст та призначення конкретного тексту для правильного тлумачення його змісту та інтенцій автора. Суспільно-політичні тексти відображають різноманітні сторони суспільства та політики, включаючи політичні погляди, аналіз соціальних проблем, дискусії навколо законодавства, історичні події, політичні кампанії.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СПОСОБІВ ВІДТВОРЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ЗВОРОТІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ В СУСПІЛЬНО- ПОЛІТИЧНИХ ТЕКСТАХ

2.1. Методологія дослідження відтворення фразеологізмів з англійської на українську

Прописання методів дослідження відтворення фразеологізмів з англійської на українську має декілька важливих причин.

По-перше, структурованість та системність дуже важливі, чітко прописані методи дозволяють структурувати дослідницький процес та забезпечують системність у підході до проблеми. Це допомагає уникнути неясності та дозволяє повніше розуміти кожен етап досліджу. Якщо методи дослідження чітко прописані, це сприяє забезпеченню презентативності результатів. Інакше кажучи, вони дозволяють проводити дослідження таким чином, щоб отримані результати були достовірними та можна було зробити адекватні висновки на їх основі[4, с.120] .

По-друге, конкретно визначені методи дозволяють ефективно використовувати час та інші ресурси, оскільки вони допомагають уникнути зайвого повторення та спрямовують зусилля на досягнення конкретних цілей дослідження.

Для проведення дослідження відтворення фразеологічних зворотів з англійської на українську була використана комплексна методологія, що включала наступні етапи:

1. Вибір теми:

Визначення конкретної тематики або галузі, з якої буде вибрано фразеологізми. (політика, технології, медицина тощо). Для аналізу були обрані

суспільно-політичні тексти з різних джерел, включаючи політичні заяви, статті у ЗМІ та законодавчі документи.

2. Відбір фразеологізмів:

Виписування списку англійських фразеологізмів зі зібраного корпусу, які були предметом дослідження. Обрання різноманітних фразеологізмів для включення в аналіз.

3. Переклад або адаптація:

Оцінювання наявності українських еквівалентів для кожного фразеологізму. Деякі фразеологізми можуть мати прямий аналог в українській мові, тоді як інші можуть потребувати творчого перекладу або адаптації.

4. Збереження отриманих результатів:

Запис отриманих результатів, розробка діаграм частотності використання того чи іншого способу перекладу фразеологічних зворотів [5, с.36].

Ця конкретизована методологія дозволила систематизовано досліджувати процес відтворення фразеологізмів з англійської на українську мову з практичної точки зору для мовного перекладу.

2.2 Результати дослідження способів перекладу фразеологічних зворотів

Дослідження способів перекладу фразеологічних зворотів є важливим завданням у лінгвістиці та перекладознавстві. Результати дослідження способів перекладу фразеологічних зворотів можуть мати широкий практичний застосунок у перекладознавстві, вивченні мови та розробці перекладацьких інструментів[16, с.75].

Дане дослідження, по-перше, виявило певні стратегії та методи, які є більш ефективними для перекладу фразеологічних зворотів з однієї мови на іншу. Наприклад, прямий переклад, адаптація, перефразування тощо.

По-друге, виявило культурні та стилістичні особливості: допомогли виявити різницю між мовами в уявленні та використанні фразеологічних зворотів, а також визначити, як ці особливості впливають на їх переклад.

По третє, дослідження показало, що існують різні способи відтворення фразеологічних зворотів в українській мові[12, с.203-207] .

2.2.1 Фразеологічний переклад

Фразеологічний переклад – це використання в тексті перекладу стійких одиниць різного ступеня близькості між одиницею мови оригіналу і відповідної одиницею мови перекладу – від повного і абсолютного еквівалента до приблизної фразеологічної відповідності[10].

Фразеологічний переклад є одним із ключових методів відтворення фразеологізмів з англійської на українську мову. Цей підхід передбачає переклад фразеологічних зворотів з максимальною збереженням їхньої фіксованої форми та значення [6, с.15]. Він дозволяє зберегти виразність, колорит виразу, що є надзвичайно важливим у вираженні точного сенсу та передачі особливостей мовної культури.

Повні еквіваленти мають схожий лексичний склад, семантику, образ, граматичну структуру та стилістичну спрямованість з англійськими одиницями. Наприклад: "strike while the iron is hot –куй залізо, поки гаряче; " " Augean stables – авгієві стайні".

У наступних уривках медійних творів розглянуто використання даного шляху перекладу.

Аналізуючи видання ScienceAlert (April 15, 2020) ми можемо спостерігати використання цього способу перекладу фразеологічних одиниць: "Scientists Are Using The Measles Vaccine to Develop a 'Trojan Horse' Against COVID-19" - "Троянський кінь. Як вчені планують використовувати вакцину від кору для боротьби з COVID-19"

BusinessInsider (November 6, 2020) також використовує цей манір: "It's time to clean up this mess& stop looking like a banana republic! " - "Настав час прибрати цей безлад і перестати виглядати як бананова республіка! "

Часткові еквіваленти мають те саме значення, що і оригінал, але вони відрізняються за лексично-граматичною та граматичною структурою. Наприклад, "love is the mother of love" може бути виражено як "любов породжує любов", "the devil is not so black as he is painted" як "не такий чорт страшний, як його малюють". Нижче наведено застосування цього типу.

. "A vigorous press can, for instance, expose corruption, shine a light on human right abuses, and provide the public essential information during crises" ((U.S. Department of State, November 02,2020). "Енергійна преса може, наприклад, викривати корупцію, проливати світло на порушення прав людини і надавати громадськості важливу інформацію за часів криз. " (Радіо Свобода, 2 листопада, 2020).

"But Maldivians are determined to fight back to preserve their existence. " (BBC News, September 10, 2020). "Утім, країна серйозно налаштована на боротьбу за своє існування. " (BBC Україна, 25 жовтня, 2020).

2.2.2. Нефразеологічний переклад

Нефразеологічний переклад – це спосіб перекладу, при якому фразеологічна одиниця передається за допомогою лексичних, а не фразеологічних засобів мови перекладу. Це метод застосовують у разі

відсутності фразеологічних еквівалентів або аналогів. Такий переклад не є повноцінним, тому що завжди є втрати в сфері образності, експресивності, конотації, афористичності, відтінків значень. Саме з цієї причини перекладачі рідше застосовують цей спосіб [7, с.2].

До нефразеологічного перекладу відносяться нижче наведені способи.

Калькулювання використовують у випадках, коли іншими методами, зокрема фразеологічними, неможливо передати фразеологічну одиницю в її повному семантико-стилістичному та експресивно-емоційному значенні. Ця можливість калькулювання обумовлена достатньою вмотивованістю значення фразеологічної одиниці у виразах її складових. Таким чином, калькулювання можливе, коли дослівний переклад може достовірно передати читачеві справжній зміст фразеологізму у цілому. Результатом калькулювання може бути або еквівалентний переклад, або часткова еквівалентність, коли, наприклад, семантичний еквівалент відрізняється від вихідної фразеологічної одиниці за колоритом [17, с.42]. Наприклад, "what is sauce for the goose is the sauce for the gander" – "що для гуски приправа, те й до гусака приправа", "little pitchers have long ears." – "у малих дітей великі вуха".

Перекладачі суспільно-політичних творів у наступних прикладах використовують саме цей стиль перекладу фразеологічних зворотів.

"There are other parts of the immune system, such as T-cells, which may also play a role, directly killing infected host cells and calling to other immune cells to help out. " (BBC News, October 27, 2020). - "Адже є й інші частини імунної системи, такі як Т-клітини, які також можуть відігравати певну роль у захисті, вбиваючи інфіковані клітини та залучаючи інші імунні клітини для боротьби з хворобою. " (BBC Україна, 27 жовтня, 2020).

"Today, many of the scientists studying the origin of life are confident that they are on the right track – and they have the experiments to back up their confidence. " (BBC News, October 31, 2020) - "Сьогодні багато вчених, які вивчають

походження життя, впевнені, що вони на правильному шляху – і вони проводять експерименти, щоб підкріпити цю впевненість. " (BBC Україна, 8 серпня, 2020).

Описовий переклад – відмова від перекладу фразеологізмом, переклад не самого фразеологізму, а його тлумачення, що властиво при перекладі одиниць, які не мають еквівалентів в мові перекладу[8, с.23] . Цьому сприяють порівняння, опис, тлумачення, тобто всі ті засоби, що передають зміст фразеологічної одиниці. Наприклад, "to cut off with a shilling" – "залишити без спадщини", "to rob Peter to pay Paul" – "віддати одні борги, заробивши інші ".

У нижче наведеному зразку можна спостерігати використання перекладачем цього способу перекладу фразеологізмів.

"The first person to really tackle this head-on was a British chemist named Leslie Orgel. " (BBC News, October 31, 2020). - "Першим, хто рішуче взявся за вирішення цієї проблеми, став хімік Леслі Орджел. " (BBC Україна, 8 серпня 2020).

2.3. Порівняльний аналіз частотності застосування різних способів перекладу

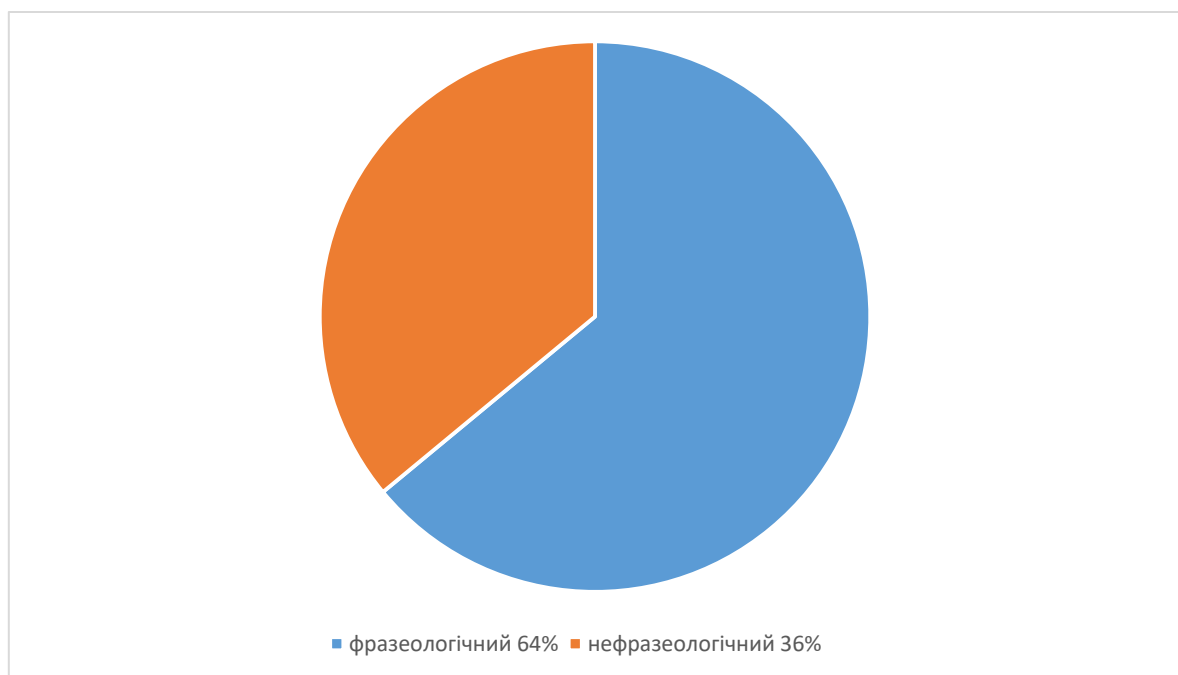
Для порівняльного аналізу частотності застосування різних способів перекладу фразеологічних одиниць було використано список суспільно-політичних текстів та проаналізовано переклад з англійської мови на українську таких відомих видань як "The Times", "The Daily Telegraph", які містять новини, переглянуто трансляції телерадіомовної корпорації BBC News, а також були проаналізовані статті американських газет, таких як The Washington Post, The New York Times.

В цілому було підібрано 30 статей із об'ємом близько 50 речень, що містять фразеологічні звороти. При цьому ставилося завдання: визначити кількісний склад способів перекладу фразеологічних одиниць.

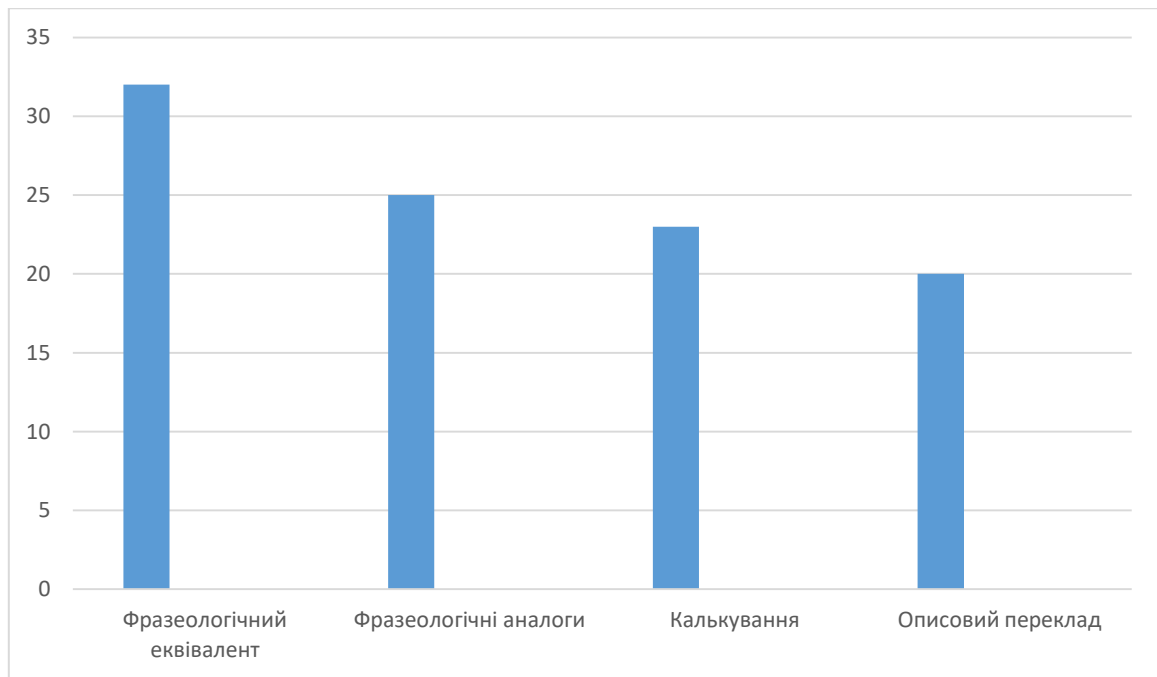
Результати частотності вживання різних способів перекладу на основі цих видань представлено нижче за допомогою наведених Діаграми №1 та Діаграми №2.

Діаграма №1

Аналізуючи Діаграму №1 можна стверджувати, що фразеологічний спосіб перекладу фразеологічних зворотів вживається набагато частіше ніж протилежний йому тип.

Діаграма №2

Спираючись на результати Діаграми №2 можна помітити, що найчастішим засобом перекладу фразеологічних зворотів є фразеологічний еквівалент, він зіставляє цілих 32% від всіх інших способів. Також досить поширеним методом є фразеологічні аналоги, цей метод займає 25%. А найменшу частку займають калькування(23%) та описовий переклад(20%).

Висновки до Розділу 2

Під час дослідження, найголовніше, було виявлено, що фразеологічний переклад вживається у кілька разів частіше ніж нефразеологічний. Стосовно способів відтворення фразеологічних зворотів з англійської на українську в досліджуваному матеріалі переважає фразеологічний еквівалент, адже він становить 32% від усіх можливих типів перекладу. Саме такий спосіб найбільш вживаний, тому що він має об'ємний рейтинг відповідності значення, лексико-граматичного складу, образності і стилістичного забарвлення.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У роботі було проведено дослідження способів відтворення англійських фразеологічних зворотів на українську мову в суспільно-політичних текстах (на матеріалі англомовних ЗМІ). Також, визначено, частоту застосування різних способів перекладу цих фразеологічних зворотів.

Було помічено необхідність ретельного аналізу фразеологічних одиниць та їхнього контексту в початковій мові перед перекладом. Ефективний переклад вимагає врахування мовних, культурних та стилістичних особливостей обох мовних середовищ. Дослідження також підкреслює важливість творчого підходу до перекладу фразеологізмів з метою збереження їхньої сутності та експресивності в цільовій мові. Також виявлено, що варіанти перекладу фразеологізмів можуть відрізнятися залежно від мети тексту та аудиторії, для якої відповідно здійснено переклад. Тому важливо обирати належний підхід перекладу з мови оригіналу для витримки максимальної точності сенсу та ефективності перекладу.

Переклад фразеологічних одиниць є дуже складним завданням. Вибір певного виду перекладу залежить від особливостей самого виразу, які перекладач повинен зрозуміти та передати: їхнє значення, виразність та розкритість. Оскільки фразеологічні вирази широко використовуються в різних літературних стилях, грамотний перекладач не повинен допускати недоліки в перекладі жодного з фразеологізмів.

Крім того, різні мовні спільноти можуть мати власні унікальні фразеологізми, що варто враховувати при перекладі заради забезпечення максимальної природності та зрозумілості тексту.

Без розуміння фразеології неможливо адекватно оцінити експресивність та живописність мови, розуміти гумор, гру слів, а іноді навіть сенс усього висловлювання.

Можливість подальших досліджень у цьому напрямку може включати глибше вивчення фразеологізмів та їхнього використання. Також можна розглядати альтернативні варіанти перекладу існуючих фразеологізмів, що сприятиме розширенню можливостей точного відтворення висловлення.

RÉSUMÉ

Курсову роботу присвячено дослідженню способів перекладу фразеологічних зворотів з англійської мови на українську в суспільно-політичних текстах (на матеріалі англомовних ЗМІ). Під час роботи виявлено головні етапи в галузі фразеології, розкрито можливі способи перекладу фразеологічних зворотів, проаналізовано кілька матеріалів англомовних ЗМІ. На додачу, у курсовій роботі розроблено діаграми, що включають існуючі шляхи перекладу фразеологічних зворотів.

Ключові слова: переклад, перекладацький аналіз, фразеологія, фразеологічні звороти, суспільно-політичні тексти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеева Л. О. (2009). Виразальні засоби мови у текстах розмовного, художнього та публіцистичного стилів. — Донецьк: Юго-Восток. - 202 с.
2. Баран Я., Зимомря М. (1999). Теоретичні основи фразеології. Навчальний посібник. Ужгород. 42 – 50 с.
3. Дубенко О.А. (2013). Фразеологія сучасної англійської мови: підручник. - К: Видавничий центр "Академія".
4. Зорівчак Р. (1983). Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія / Р. Зорівчак. – Львів: Вища школа. – 175 с.
5. Козубай В. (2007). Взаємозв'язок між мовною абстракцією і семантичним перетворенням фразеологічної одиниці // Вісник Житомирського держ. ун-ту ім. І. Франка. – № 32. – С. 151–153.
6. Корунець І.В. (2013). Теорія і практика перекладу (аспектний переклад) –Theory and practice of translation: підручник. Вінниця: Нова Книга.
7. Кравцова І. І. (2016). Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. № 20 том 2
8. Левицька Н. М. (2006). Фразеологізми в англійській мові. - К.: Видавничий центр "Академія".
9. Макаренко О. С. (2009). Фразеологія сучасної англійської мови. - К. Видавництво "КМ Академія".
10. Мікрюков О.О., Рубан О.В. Східноєвропейський університет економіки і менеджменту, Черкаси, Україна. Фразеологія в лінгвістичній системі мови. Відновлено з http://www.rusnauka.com/15_NPN_2013/Philologia/3_139382.doc.htm
11. Нагорна М. (2016). Основні шляхи перекладу фразеологізмів українською мовою. Наука. Освіта. Молодь. № 2. С. 47–48.

12. Новікова Т.В.(2015). Переклад фразеологізмів крізь призму теоретичних досліджень. Наукові записки національного університету «Острозька академія». № 52. С. 203–207.
13. Baker M. (2011). In other words: A coursebook on translation. London and New York: Routledge. 332 p.
14. Colson J. (2008). Cross-linguistic phraseological studies: An Overview / J.P. Colson // Phraseology: An interdisciplinary perspective [edited by Sylviane Granger and Fanny Meunier]. – Amsterdam: John Benjamins.
15. Granger S. (2008). Phraseology: An interdisciplinary perspective / Sylviane Granger, Fanny Meunier – Amsterdam: John Benjamins. – 423 p.
16. Kelly N. (2012) Found in translation: How language shapes our lives and transforms the world. New York: Perigee.
17. Mel'čuk I. (2023). General Phraseology: Theory and Practice. Benjamins Publishing Company, John.
18. Munday J., Blakesley J., Pinto S. R. (2022) Introducing Translation Studies: Theories and Applications. Taylor & Francis Group.
19. Omazić M. (2005). Introduction: WHY, WHAT and HOW in phraseology / Marija Omazić // Jezikoslovlje (1331–7202) 6, 1–2; 1–5.
20. Stepanenko M. Lexical and semantic system of the Ukrainian language in current dynamic usage. Філологічний часопис. 2021. 5 May.

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. BBC News, October 31, 2020
2. BusinessInsider, November 6, 2020
3. The Daily Telegraph Aug 2020.
4. The Times Aug 2014, Aug 2015, Aug 2016.
5. The Washington Post, Aug 2019
6. The New York Times